

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori:
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays.

LETO—YEAR XXVI

Comp. Hita
je \$6.00

Entered as second-class matter January 16, 1932, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., četrtek, 26. januarja (January 26), 1933.

Subscription \$6.00
Yearly

STEV.—NUMBER 18

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Komentarji k dnevnim dogodkom in vprašanjem

Ameriški kongres je "osvobodil" Filipince. To bi bilo dobro, če bi bila svoboda, ki jo Amerika ponuja Filipinskim otokom, res svoboda. Amerika je vzela Filipinako otčujo Spancem v vojni leta 1898. Mislila je, da se ji bo ta kolonija otokov dobro izplačala s surovih, zlasti v finem sladkorjem, narobe, bila je vsega nasprotno. Filipinci so bili z visokim carinom zidom proti zunanji trgovini, na znotraj, v svoji "novi domovini" so pa spet bili skrbniki od trasta. Bil so ves čas v "hudici in globokim morjem" kot se glasi ameriška rečenica.

Filipinci zahtevajo svobodo, da po svojih pogojih. Te ne bodo dobili. Svoboda, ki se jim beta po desetih ali dvanajstih letih, je taka, da bodo filipinski omejitveni izključeni iz ameriške imigracije in filipinski sladkor bo tudi izključen z ameriškega trga z visoko carino, obenem bodo Filipinci plačali veliko davka dolga ali "odškodnine", ker jih je Amerika civilizirala. Ameriški kapitalizem upa, da bo Filipince bolje izkoriščal od zunanji kakor jih more danes, ko so ameriška kolonija.

Ampak v desetih letih se lahko marsikaj spremeni. Morda se bo kaj spremenilo v Ameriki in Japonskem, da — ne bo več imperialistične nevarnosti.

Vest iz Washingtona — glasilna se vodi demokrati v kongresu opuščit vsak poskus financiranja budgeta (kritja deficita) v času tega zasedanja. Počakali bodo 4. marca, da prieta Roosevelt in novi kongres krmilo. Kako bodo potem balancirali budgeta, je še uganjanje.

Med tem je skupina profesorjev na čikaški univerzi objavila pamflet, v katerem se norčujejo iz vseh balancnikov in balancniške politike. Vse vpitje po balanciranju budgeta je riganje, ki riga iz navade, če je treba ali ne, pravijo profesorji.

S čim se naj krije deficit? Z novimi davki. Kje pa bodo davki dobili, od koga jih bodo izterjali? Iskanje novih davkov je prav tako smešno kakor je brezposelnost. Davki so skrahirali, ter so dohodki vsake vrste skrahirali. Amen.

Profesorji so dobro povedali, kolikor so povedali, toda — povovico so zamolčali. Če so dohodki vsake vrste skrahirali, kako je to, da velike korporacije še vedno razpisujejo dividende svojim delničarjem?

Vemo, kaj bodo odgovorili. Dividende prihajajo danes večji del iz rezervnih fondov, ne iz tekočih dobičkov. Dobro. Naj pridejo odkoderkoli, iz starih ali novih dobičkov — dokler prihajajo, je tam vir davkov.

Nas ne briga balanciran budgeta, briga pa nas, da vlada enkrat začne z javno konstrukcijo in s pošteno podporo brezposelnim, in če ne more prisiliti magnatov, da krijejo stroške, naj pa prevzame njihov kapital.

Največji kapitali morajo dati največ davkov!

Tehokratje so izračunali, da je v Ameriki že danes toliko strojev, da zadostuje za posameznika štiri ure dela za produkcijo dobrin in komforta za vse ameriške ljudi.

Ekonom stare šole pa odgovarja, da za manj dela mora biti manj plače. Če delavec dobi štiri dolarje za osem ur dela, mora dobiti za štiri ure dva dolarja.

Fin ekonom! Ampak če delavec dela deset ali dvanajst ur —

SOCIALISTI PROTI DAVKU NA BLAGO

Eksekutivni komitej socialistične stranke pozval vse krajevne grupe, naj organizirajo opozicijo v svojih distrikth

Chicago. — Socialistična stranka je obsodila skeme davka na potreboščine, ki jih propagirajo tisti, ki bi se radi izognili dodatnim davkom na velike dohode, obenem pa je pozvala vse krajevne grupe, naj organizirajo opozicijo v svojih distrikth proti davku na blago ter povabila tudi druge delavke in farmarske organizacije, naj se pridružijo stranki v tem boju.

Rezolucija, katero je odobrila eksekutivni komitej socialistične stranke, se glasi:

"Ameriškiemu narodu proti nevarnosti sprejetja načrta splošnega davka na blago tekem zasedanja sedanjega kongresa ali pa na izrednem zasedanju, ki ga skliče Roosevelt, ki nastopi svojo službo 4. marca. Predsednik Hoover se je že izrekel za tak davek, dočim Roosevelt še ni podal direktne izjave o tem predmetu. Poroča se sicer, da Roosevelt nasprotuje davku na blago, toda vodilne osebnosti v demokratični stranki kot Alfred E. Smith, John J. Raskob in William Dandolph Hearst ga odobravajo in Roosevelt bo morda moral revidirati svoje stališče.

"V kampanji za uveljavljenje davka na blago so aktivni bančniki in drugi interes, ki skušajo v tej depresiji izvojevati diktatorsko oblast in uveljaviti svoje načrte obdavčenja. Davek na potreboščine, ako se ga uveljavi, bi morali nositi farmarji in delavci in celo brezposelni, dočim bi se temu bremenu izognile tiste grupe, ki davke najlažje plačujejo. Valed tega pozivamo vse farmarje in delavce, zagovornike razuma in pravičnosti, na odpor proti takem davkom. Dalje pozivamo vse socialistične grupe, naj organizirajo učinkovito opozicijo v svojih distrikth ter vabimo tudi druge delavke in farmarske organizacije, naj se nam pridružijo v tem boju."

Francija mora zmanjšati svoj vojni aparat

Na pritisk socialistov je vlada pripravljena opraviti šest divizij vojskva

Pariz, 25. jan. — Francoski vojni minister Daladier je večerjal pristan pred zborničnim finančnim odsekom na redukcijo francoskih vojnih sil, da se zniža izdatki države. Rekel je, da vlada pripravljena opraviti šest vojskih divizij izmed dvajsetih in skrečiti obvezno vojaško službo.

To je koncesija socialistom, ki zahtevajo, da vlada zniža svoj vojni budgeta za 40 milijonov dolarjev v prihodnjem fiskalnem letu, namesto da bi znižala plače državnim nameščencem in naložila nove davke. Daladier je dejal, da največ, kar more vlada odsekati od vojnega budgeta, je 26 milijonov dolarjev.

ni nič več plače. V tej krizi pa so v splošnem znižali plače za petdeset in še več odstotkov, delovnik pa nategnili za dve ali štiri ure. To je v skladu s svetom staro ekonomijo in tehokratje so tepci! Saj tudi so in ostanejo — če bodo klepetali le o energiji, strojih in cenah, rešitev tega vprašanja pa prepuštili demokratom in republikancem. Na ta način bodo lahko klepetali in klepetali še sto let.

Evropska ofenziva glede dolgou

Anglija poziva Ameriko, naj briše vojne dolgov, če hoče videti konec depresije

Washington, D. C. — Državni tajnik Stimson je v torek spozumno z novim predsednikom Rooseveltom formalno povabil vse one evropske vlade, ki so plačale decembrski obrok na račun svojih dolgov Združenim državam, naj pošljejo delegate v Ameriko za revizijska pogajanja. Dežele, ki so plačale, imajo prednost v teh pogajanjih. Te dežele so: Velika Britanija, Italija, Čehoslovakija, Litvanija in Latvija. Pogajanja se bodo vrila z vsako deželo posebej. Kasneje, ko Roosevelt nastopi službo, bodo povabljeni one dežele, ki so defaultirale svoja decembrska plačila.

London, 25. jan. — Neville Chamberlain, angleški finančni minister, je večerjal v svojem govoru pred trgovsko zbornico v Leedsu pozval Združene države, naj brišejo svoja vojna posojila Evropi ali pa znižajo tako nisko, da bodo dolgov malo manj kot brisani. To je edina pot za premaganje ekonomske krize. Ako Amerika ne stori tega, mora sprejeti val cenene evropskega blaga, kajti Evropa ne more plačati v zlatu, temveč le v blagu.

Chamberlain je rekel med drugim, da so evropski dolžniki v letih od 1922 do 1931 plačali Ameriki trinajst milijard dolarjev v gotovini, obrestih in prevaiki ameriške izvozne trgovine. Polovica te vsote je prišla iz Amerike od ameriških turistov, ki so zapravili denar v Evropi. Danes ni več teh turistov in Evropa je bankrotna za vsako plačevanje.

Srbaka žandarja ubila moža, ki je imel grd obraz

Belgrad, 24. jan. — Dva srbaka žandarja, Radomir Janković in Jos. Florjanac, sta bila obsojena na dve leti zapora, ker sta na sejmu v Brestovcu brutalno umorila mestnega pisarja. Izstrelila sta vanj osem krogel in dvanajstkrat sta ga zabodla z bajonetom. Izgovarjala sta se, da sta bila pijana in mož je imel grd obraz.

Reševanje brezposelnosti v Kanadi

Ottawa, Kanada. — Na podlagi načrta, čigar cilj je ublažiti brezposelnost, se je v prošlem letu izselilo nad tritisoe družin iz industrijskih mest na farme.

Vsaka družina dobi šest dolarjev, ko se loti poljedelskega dela. Vsoto prispevajo skupno province, mestne uprave in dominijska vlada.

Novo vrste operacija: ustavišeno srce

Stockholm, 25. jan. — Novo in redko operacija je večerjal izvršil dr. Clarence Crawford. Operiral je žensko na srcu in ustaviil utripanje srca za štiri minute, nakar je pognal srce v tek in ženska je oživela.

NEPOKOJ MED FARMARJI SE ŠIRI DALJE

Farmarji v Iowi in Nebraska protestirajo proti prodajanju posestev na javni dražbi

Des Moines, Ia. — (FP) — Pod pritiskom razmer so se farmarji v Iowi, Nebraska in drugih poljedelskih državah pričeli zavdati velikega pomena organizirane akcije. V teku so priprave za pohod v državne kapitole, kjer nameravajo farmarji predložiti svoje zahteve legislaturam.

Opozicija proti prodajanju farm na javni dražbi zaradi ostalih davkov in obrokov na dolgovne zaznamuje uspehe. Delavska federacija v Nebraska in državna liga davkoplachevalcev sta se dni pridružili Farmers' Holiday Assn. in odobrili zakonodajni program asociacije, ki poleg drugih stvari vključuje masne proteste proti prodajanju z dolgovi obremenjenih farm. L. A. Andrew, državni bančni nadzornik, je obvestil upravitelje 348 bank, ki so zaprle vrata v zadnjih treh letih, naj odgode prodajanje zadolženih farm na javni dražbi, ko so farmarske organizacije naznanile, da bodo uprizorile pohod v Des Moines.

Organizirane skupine farmarjev v državah Iowa, Wisconsin, Nebraska, South Dakota in Pennsylvania so v več slučajih preprečile prodajanje farm na javni dražbi in ti uspehi so vili farmarjem novega poguma v boju proti legalnemu razlaševanju.

Japonci mečejo bombe na kitajska mesta

Tientsin, 25. jan. — Japonski vojaški letalci so danes že petič mečili bombe na kitajsko mesto Kailu v severovzhodnem delu province Jehol.

Samomor ameriškega konzula

Praga, 25. jan. — Tukajšnji ameriški konzul Raymond Davis je večerjal izvršil samomor s skokom iz drugega nadstropja hotela. Vzrok ni znan.

Grški delavci odpravili davek

Atene, 25. jan. — Velike demonstracije grškega delavstva proti novemu davku na blago so imele učinek, da je vlada takoj umaknila davek. Štiri osebe so bile ubite pri demonstracijah.

Macedonski komunistični poslanec ubit

Sofija, 25. jan. — Kristo Trajkov, macedonski komunistični poslanec v bolgarski zbornici, je bil večerjal ustreljen v Sofiji.

Letalska tovarna reducirala mezde

Seattle, Wash. — Boeing Airplane Works, ki dobiva velika letalska naročila za letala, je reducirala mezdo vsem delavcem za deset odstotkov.

Boj za inflacijo v kongresu

Načrt za srebrno valuto zavrtien v senatu po ostri debati. Cela vrsta načrtov še čaka

Washington, D. C. — Dne 24. t. m. je senatna zbornica po dolgi in ostri debati odklonila predlog za svobodno kovanje srebrnega deharja v razmerju 16-1 (16 unč srebra na eno unčo zlata). Ta načrt, ki je že star 30 let — pokojni Bryan je vodil bitko zanj v krizi leta 1896 — je sprožil senator Wheeler iz Montane, znani demokratični progresivec. Senator Long iz Louisiane je pa predlagal, da federalna vlada pokupi vse srebro v deželi in ga stabilizira v razmerju 14-1 proti zlatu. Tudi ta predlog je bil poražen.

Oba predloga sta bila amendentata Glasovega načrta za bančno reformo, katero zdaj senat mrovavi. Debata za remonetizacijo srebra je bila silno ostra. Val progresivci se strinjajo v tem, da edino dvojna valuta, zlata in srebrna, potegne Ameriko iz krize. Senator Thomas iz Oklahome je dejal, da je bila kupna sila sletage dolarja 64 centov leta 1926, ampak danes je \$1.597 in še vedno raste. Zato je treba postaviti srebro poleg zlata in na podlagi srebra izdati veliko množico papirja.

V kongresu je še dolga vrsta načrtov za inflacijo dolarja na ta ali oni način.

Meščansko časopisje ignoriralo stavko

Detroit, Mich. — Potreba po močnem delavskem tisku se je tukaj pokazala v slučaju stavke avtnih delavcev proti Briggs Body Co.

Časopisna agencija Associated Press je odgovorila, ko je bila informirana o stavki, da ni zainteresirana v zadevo, dnevniki Free Press, je odgovoril, da ne ve ničesar o tem, Detroit Times pa je izjavil, da je preiskal vzroke stavke, a ni našel ničesar izrednega. Kljub temu je stavka proti omenjeni družbi velikega pomena, ker lahko dovede do odprte revolte proti meščnim redukcijam.

Banke na Kubi pokajo

Havana, Kuba, 5. jan. — Tri največje banke v Fermentu, provinca Santa Clara, ki so imele skupaj čez dva milijona dolarjev vlog, so propadle. Osem odgovornih bančnih uradnikov je pobežjilo v Mehiko.

Trije mrtvi v nemških izgredih

Berlin. — Tri osebe, ki so bile težko ranjene zadnje nedelje pri izgredih med fašisti in komunisti v Berlinu, so umrle. Čez sto oseb je bilo ranjenih.

Avtobusna stavka v Londonu končana

London. — Stavka 3,000 avtobusnih nameščencev je končana. Vodje stavke so pristali, da se sporno vprašanje reši v procesu pogajanj.

VELIKE BANKE ZNIŽALE OBRE- STNO MERO

Posledica je porast vlog v pošt- ni hranilnici

Chicago. — (FP) — Banke v čikaškem bižniškem distriktu plačujejo samo 2½ odstotka obresti na hranilne vloge od 1. januarja. Prejdanja obrestna mera je bila tri odstotke. Tisti, ki si izposujejo denar pri bankah, morajo še vedno plačevati šest odstotkov.

Kakor hitro so banke znižale obresti, so vlagatelji pričeli dvigati denar in ga nalagati v pošt- no hranilnico, ki alcer plačuje samo dva odstotka obresti, a so vloge zavarovane po federalni vladi. Poštna hranilnica v čikaškem bižniškem distriktu iskazuje velik porast vlog, odkar so privatne banke odpravile staro obrestno mero.

Veliko število banknih polož- mov v Chicagu v zadnjih treh letih je pri ljudeh omajalo zaupanje v privatne finančne institucije. Celu največje čikaške banke kot First National, Continental Illinois in Central Republic (Dawesova banka, ki je debila posojilo \$80,000,00 od vladne korporacije za rekonstrukcijo financ) niso moge preprečiti navalov v prošlem poletju. Čeprav je obrestna mera poštne hranilnice nižja kot privatnih bank, so pa vloge v prvi varni, in tega se vlagatelji zavedajo.

Izredno zasedanje kon- gresu golova stvar

Novi predsednik Roosevelt bo podal svoj program glede ublažitve depresije v svoji prvi poslanici kongresu

Washington, D. C. — Franklin D. Roosevelt, novi predsednik, je imel ta dni daljšo konferenco s voditelji demokratske stranke v kongresu, ko je posetil kapitol. Doznalo se je, da je Roosevelt izrekel svoje nena- dovoljstvo nad bojem, ki se je razvil med demokrati glede predloge senatorja Glassa. Ta boj je prinasel razdor v stranko in to je delni varok, da kongres še ni sprejel nikakoga načrta glede pomoči za brezposelne, katero urgira organizirano delavstvo in zastopniki dobrodelnih organizacij.

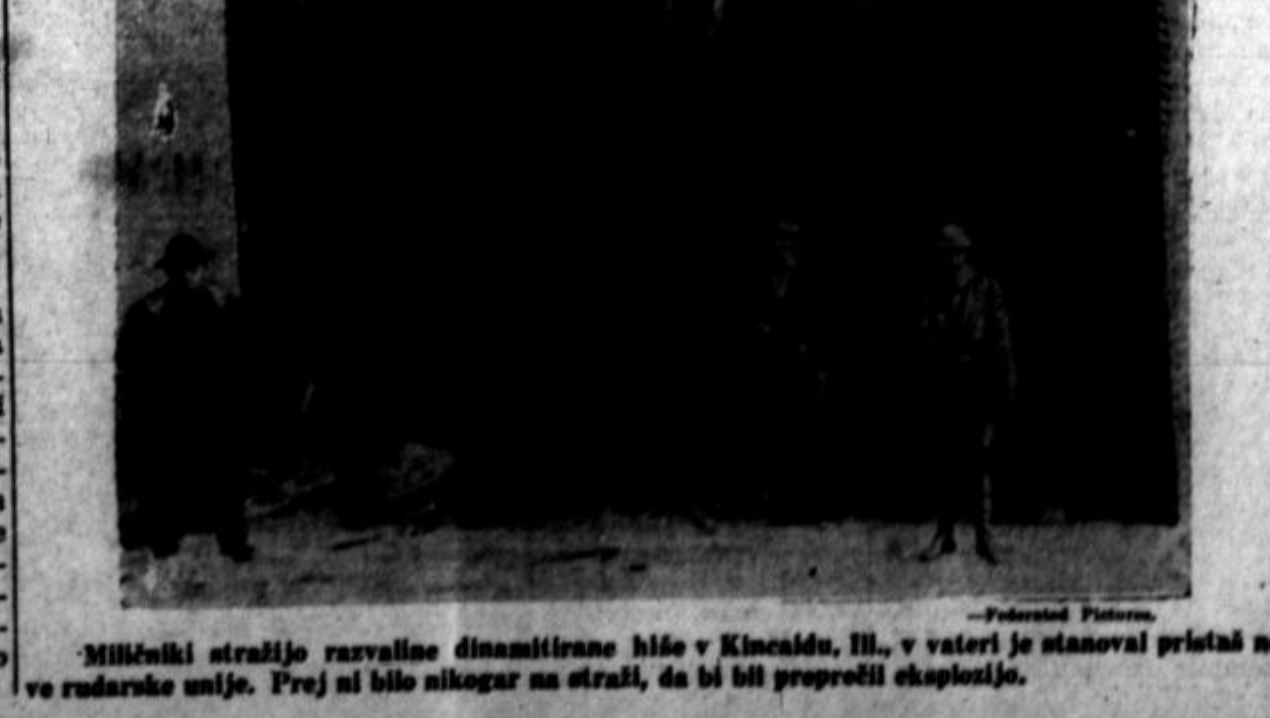
Iz zanesljivih virov se poroča, da bo Roosevelt sklical izredno zasedanje kongresa, ki se najbrž otvori 10. ali 17. aprila. Na konferenci med Rooseveltom in demokratičnimi člani kongresa se je veliko govorilo o skemah za pobijanje depresije, toda definitivni program bo objavljen pozneje.

Roosevelt bo morda podal svoj program ekonomske rekonstrukcije v svojem inavguracijskem govoru, glavna priporočila pa bo vsebovala njegova poslanica novemu kongresu.

Novi predsednik se je sestel tudi s Hooverjem in načelnikom državnega departamenta Stimsonom. Slednji je predložil Rooseveltu več podatkov o konfliktu med Japonsko in Kitajsko ter o evropskih vojnih dolgovih, toda detajli razgovora niso bili objavljeni.

Ziviljenski stroški še vedno visoki

Washington, D. C. — Ziviljenski stroški v Združenih državah so še vedno 31 odstotkov višji kot so bili pred izbruhom svetovne vojne, se glasi poročilo zveznega biroja za delavsko statistiko, ki je bilo te dni objavljeno.

Milicijski stražarji razvaline dinamitrane hiše v Kincaidu, Ill., v kateri je stanoval pristan- no- ve rudarske unije. Prej ni bilo nikogar na straži, da bi bil preprečil eksplozijo.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Narodnica: za združeni delave (liven Či-
cago) in Kanado \$6.00 na leto, \$2.00 za pol
leta, \$1.50 za četrt leta; za Čicago in Cleveo
\$7.50 na leto, \$2.75 za pol leta; za ino-
centivo \$9.00.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cleveo \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Cene oglašev po dogovoru.—Rokopisi se ne
vrščajo.
Advertising rates on agreement.—Manu-
scripta will not be returned.

Našlov se vae, kar ima etik s listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Detalni v obkrožju, na primer (Dec. 31,
1922), poleg vsakega inena na našlavo po-
meni, da vam je s tem datumom potekla
narodnica. Ponovite jo pravočasno, da se
vam list ne ustavi.

Domač drobiž

Spet samomor
Johnstown, Pa.—Ob samotni
cesti so našli truplo 60-letnega
rojaka Johna Muhe. Pri sebi je
imel lovsko puško in mrliško-
ogledna porota je ugotovila sa-
momor. Vzrok ni znan. Pokojnik
Muha je bil uposten do 5. decem-
bra v neki restavraciji.

Ubij v rovu
Dawson, Md. — Pred kratki-
m je bil tu zasut v rovu John
Milavec, zvesti član in večletni
blagajnik društva Zvon št. 148
SNPJ. Bil je težko pobit pod
plastjo kamenja in čez tri dni
je umrl v bolnišnici. Zapuščala
ženo, pet sinov in hčer. Društ-
veniki in drugi so ga spremili
k zadnjemu počitku v velikem
številu, kar je bil znak, da je bil
pokojnik priljubljen pri vseh,
ki so ga poznali.

Avto ubil mladeniča
Cleveland. — John Lustik,
star 24 let, se je zadnje soboto
vračal v avtu s farme svojih
staršev v Thompsonu in pri
Paineavillu, kjer je prekoračil
železniško progo, ga je zadel
vlak in na mestu ubil. Rojen je
bil v Clevelandu in zapuščala
starše, brata in štiri sestre.

**Še trije smrti slučaj v Cleve-
landu**
— Agnes Lunder, roj. Požel-
nik, stara 58 let in doma iz Šker-
lavice pri Sv. Gregorju na Do-
lenjskem. V Ameriki je bila 28
let in zapuščala moža in pet o-
trok.
— Anton Mestek, znan z ime-
nom Dugan, mlad samec, doma
iz Grahovega pri Rakeku. Umrl
je naglo in zapuščala sina ter lo-
čeno ženo.
— George Jenškovič, star 48
let, po domače Oštir in doma od
Kostanjevice.

**Nov angleški list za slovensko
mladino**
Cleveland. — Tu je začel iz-
hajati "Journal and Observer",
tednik v angleškem jeziku. Tis-
ska se v tiskarni Ameriške Do-
movine in urednik mu je Frank
Suhadolnik, ki je prej urejeval
"Cleveland Journal", katerega
je izdajala tiskovna družba E-
nakopravnost in ki je pred krat-
kim prenehala.

Članica umrla v Ciceru
Chicago. — V sosednjem Ci-
cru je 24. t. m. umrla Mary Pe-
ternel, stara 55 let in doma iz
Kleč, občina Dol pri Ljubljani.
Njena družina se je priselila
sem iz Elyja, Minn. Bila je
članica društva Sosedje št. 449
SNPJ. Pogreb bo v petek, 27.
jan., z naslova 5081 W. 22nd
Place.

Rojakinja umrla
Girard, O.—Dne 22. t. m. je
umrla Mary Leskovec, roj. Za-
lokar, stara 47 let in žena taj-
nika tukajšnjega Slov. nar. do-
ma, doma iz Rovt pri Logatcu.
Več let je oskrbovala omenjeno
dvorano. Leta 1930 se je s svo-
jim možem udeležila izleta SN-
PJ v Jugoslavijo in potniki na
Maurétaniji se je lahko spomi-
njajo. Bila je mirnega in sploh
priljubljenega značaja. V Ame-
riki je živelja 24 let in tu zapu-
ščala moža.

Neureča
Claridge, Pa. — Mike Kotar,
član društva št. 7 SNPJ, se je
ponesrečil. Nahaja se v West-
moreland bolnišnici. (Kako se
je ponesrečil? Ur.)

Glasovi iz nasebin

Zanimive beleške iz raznih krajev

In zopet "Svetniki"
Johnstown, Pa.—Zagotovlje-
no je, da bodo "Trije vaški
svetniki" zopet gostovali na o-
dru Slovenskega delavskega do-
ma v Moxhamu v soboto dne 28.
jan. Ker so vsepovsod v nase-
binah med Slovenci po širni A-
meriki ti "Svetniki" zelo priljub-
ljeni in jih vsakdo rad večkrat
vidi, jih je Slov. del. dom povabi-
l, da se še enkrat pojavijo na
deskah njegovega odra v sploš-
no zabavo in v razvedrilo naše-
mu ljudstvu. Sicer je že bila ta
tridejanska komedija pred nek-
aj meseci pri nas uprizorjena,
vendar je ni vse naše občinstvo
videlo. Tudi istih, ki so ji zad-
nji pristopovali, je splošna žel-
ja, da jo ponovno vidijo.

Vodstvo SDD si je nadelo na-
logo in skrbl, da bo posetnikom
te veselice vesteransko postre-
ženo, bodisi s kulturnega ali za-
bavnega stališča. Po programu
bo igrala godba, ki bo skušala
ustreči vsem pesalcem. To bo
zgoraj v dvorani, spodaj v "pr-
vem štku" bodo pa belo pogrn-
jene mize za goste, kjer bodo
servirali domač prigrizek. Tudi
pristnega kraškega terana ne bo
manjkalo, za to bo skrbel štab
natakarjev. Cene bodo tako niz-
ke, da se bo vsak čutil in bodo
odgovarjale popolnoma sedanj
depressiji.

Slov. del. dom je izključno
naša slovenska delavska usta-
nova, shajališče vseh naših do-
mačih društev na ta večer pod
domačo streho, in sicer: Triglav
št. 82 SNPJ, Naša Sloga št. 600
SNPJ, Flood City št. 712 SNPJ,
Planinski Raj JSKJ, Samostoj-
no društvo Moxham in posama-
ni, Iskren "Dobrodošli" vsem iz
ostalih nasebin! Pridite, da vi-
dim koliko nas je še!

Vstopnina pri vratih za od-
rasle je samo 25c.—Pub. odsek.

Professor Boštjan je zadel milijon
Chicago, Ill.—Saj ste že čita-
li veselo novico, da je upokojeni
profesor Boštjan zadel glavni
dobitek na loteriji in nakazana
mu je bila krasna vsota—mili-
jon! O, gotovo ste to čitali, saj
je komaj teden dni, ko je bilo
to objavljeno v Prosveti in na
široko opisano, kako je prišel do
srečne številke. Ker pa zadnjič
nismo mogli dokončati te vesele
zgodbe, naj se nadaljuje.

Professor Boštjan je bil upoko-
jen; pokojnina je bila zelo
skromna. Njegova boljša polovi-
ca se je vedno in vedno znašla
nad njim in mu očitala ter pred-
bacičala, da je sama revščina o-
krog in okrog. Našla mu je
vse prejšnje njene prijateljice
—poznane in nepoznane—ki so
dobile "dobre partije" prej ko-
mi, sedaj veletgovec, prej na-
vadni pisar v banki, sedaj glav-
ni bankir, itd. Naš ubogi upoko-
jeni profesor se ni imel niko-
mur pritožiti kot svojemu pa-
tronu, zaščitniku in priprošnjaku
v nebesih, svetemu Boštjanu,
katerega sliko je imel obešeno
na steni. Še najboljša tolažnica
v žalostnih urah je bila njegova
daljna sorodnica in branjevka,
ki mu je skrivaj prinesla kako
zelenko dobre domače slivovke,
katero je pa moral naš profesor
v strahu pred soprogo hraniti v
omari za knjige. Drugi dober
prijatelj je bil krojač, ki je imel
stanovanje ravno pod njim. Kad-
dar je hotel imeti kako družbo,
v kateri se je počutil "doma,"
je s peto potrkal po tleh, in kro-
jač je takoj vedel, da se bo "kaj
dobilo" pri profesorju. Tako so
potekali dnevi in tedni.

Omenjeno je bilo, da je imel
Boštjan sina, ki je že odrasčal in
bil zadnje leto v realki. Bil je
navdušen za sport, najbolj pa
za tenis, katerega je igral s svo-
jo izvoljenko. Znano je vsake-
mu, ako se dva mlada "rada vi-
dita," da takoj nastanejo govorice,
razni nepoklicani poštarji
donašajo staršem vse mogoče
novice. Tako je bilo tudi v dru-
žini Boštjana Brvarja. Professor
se jezi nad svojim sinom, ki ska-
če okrog v belih hlačah in s ti-
stim "otopalnikom." Ko ga po-
kliče na odgovor, se nevaležni
sin ne poda. Saj veste, mladina
ima svoje muhe. Mati tudi do-
bro ošteje svojega sina, toda
vsa pridiga je bila zaman. Spo-
rečajo se tako, da ju sin zapu-
sti.

Kot strela z jasnega dobi naš
Boštjan obvestilo, da je on tisti

srečnež, ki je zadel glavni do-
bitek—milijon! Sam bankir mu
prinese to novico. Sedaj, sedaj,
ko bi jih videli, kaka spremem-
ba je nastala. No, pa si lahko
mislite, kakšen dirindaj je mo-
ral biti. Vsa oprava v stanova-
nju je morala biti nova, vse sta-
re slike, ki so prej tolažile Bošt-
jana v žalostnih urah, so mora-
le izginiti, na njih mesto pa no-
ve, moderne slike. Boštjan je
moral tudi postati kot pravimo
"stajliš," njegova žena istota-
ko; naročila je takoj nove mo-
derne obleke, Boštjan najmo-
dernejšo sportno obleko, dobi
celo učiteljico za tennis. Ker so
hoteli dostojno, proslaviti ta
srečni dogodek, so bili povablje-
ni vsi znanci in prijatelji. Glavni
dobitek pa takoj ne izplačajo,
kot veste, zato je našemu Bošt-
janu posodil domači bankir po-
trebno vaoto za najnujnejše
stroške.

Na določeni večer je bila
zbrana vesela družba znancev in
prijateljev v jedilni sobi profes-
orja Boštjana. Vse je bilo slavn-
nostno razpoloženo. Ker so ho-
teli ta večer proslaviti obenem
zaroko mladih dveh (Boštjanove-
ga sina z bankirjevo hčerko),
sta bila tudi ta dva navzoča. Vse
je bilo veselo in slavnostno, ko
pride obvestilo—da ste povab-
ljeni k tej slavnosti tudi vi, čit-
atelji. Ta slavnost se bo vršila
v nedeljo ob 3. popoldne na 5.
februarja v dvorani ČSPS.
Vstopnina v predprodaji 50c. Po
slavnosti bo ples ob zvokih Ko-
chevarjevega orkestra. Vstopni-
ce dobite pri članih in članicah
kluba št. 1 JSZ in v uradu Pro-
letarca. Professor Boštjan vam
kliče: Na veselo svidenje!

P. O.

Kartna zabava

No. Chicago, Ill.—Zenski za-
družni odsek se dobro priprav-
lja za 28. januarja, da priredi
prvo zabavo te vrste za splošno
občinstvo v SN domu. Nadeja-
mo se, da bo dvorana št. 2 pol-
na igralcev in igralk. Ta odsek
je bil ustanovljen pred dvema
letoma z namenom, da se bodo
zadružne odjemalke lažje v več-
ji skupini seznanile z zadružni-
mi idejami in tudi s produkti
izdelanimi pod zadružno firmo.

Pri vseh prireditvah, ki jih
prirejajo pod vodstvom Zadrž-
ne organizacije, predavanja ali
druge zabave, so članice tega
odseka na razpolago, tako da ni
treba poslovdju in članom di-
rektorijskega iskatl pomoči od zu-
naj. Ker se nekateri naši za-
družni odjemalci nahajajo v tež-
kem gmotnem položaju vsled
brezdelja, se je najbolj prizade-
tim pomagalo iz odsekov bla-
gajne. Članice tega odseka pa bi
pomagale še več, ako bi nam fi-
nance dopuščale, in bomo ka-
kor hitro nam bo mogoče.

Uljudno vabimo vse simpati-
čarje in ostale, da se udeležite
odsekov kartne zabave. Vstop-
nina je 25 centov.—Odbor za l.

1933 je sledeči: Ana Mahnič,
predsednica, Frances Grohar,
podpredsednica, Mary Hodnik,
tajnica, Frances Leskovec, za-
pisnikarica, Alojzija Ogrin, bla-
gajničarka, Mary Brenče, Ma-
rian Kržič, Ana Zupančič, nad-
zornice, Antonija Grohar, po-
ročevalka za angleško publicite-
to.—Pub. odsek.

Finis ...

Milwaukee, Wis.—Dne 20. ja-
nuarja se je vršila letna seja or-
ganizacije Slovenski dom, Inc.,
katera predstavlja takorekoc
zadnje dejanje v vlogi, katero je
ta organizacija igrala nekaj let
v življenju naše nasebine, zato
bi bilo primerno, da zapisnikar
zaključí svoj zapisnik z besedo—
finis—konec.

Nismo škodoželjni in prav nič
nas ne veseli, da se je tragiko-
medija končala na ta način, to-
da v splošno korist je potrebno
zabeležiti nekaj podrobnosti iz
dogodkov v preteklosti te orga-
nizacije.

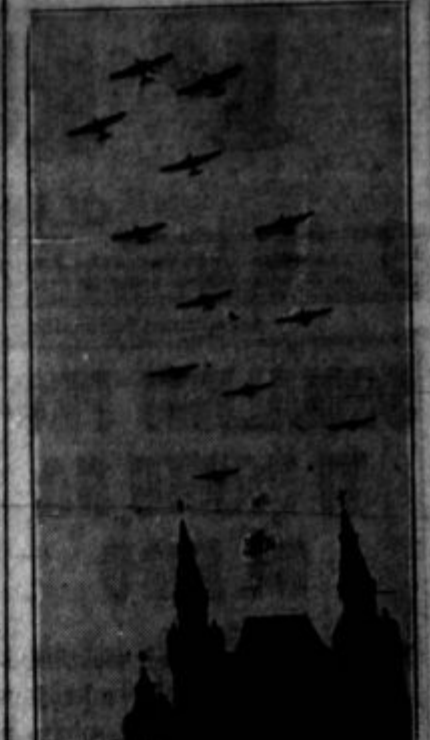
Socialisti nismo sanjači, zato
se ne navdušujemo za prazne il-
luzije. Mi računamo za dejstva.
Naši pogledi so obrnjeni proti
bodočnosti—ne bodočnosti, ka-
kršno nam slikajo kakšni rodo-
ljubi ali patrioti, temveč tisti
bodočnosti, katero oblikujejo
pred našimi očmi nepremagljive.
večne postavne razvoja, znans-
stvenega, gospodarskega in po-
litičnega.

Socialisti nismo nikdar trdili,
da nasebina ne potrebuje last-
nega doma, lastnega kulturnega
središča in tudi nismo nasproti-
vali zadevnemu delovanju, do-
ker je bilo to delovanje vođeno
po ljudeh z ideali, z resničnimi
nameni. Še le takrat, ko so pri-
čele v tem gibanju igrati glav-
no vlogo osebne ambicije goto-
vih ljudi, kateri so nastopali s
krinko rodoljubja, še le takrat
smo nastopili proti tej ideji, pro-
ti tem, v obstoječi razmerah
nedosegljivim ciljem.

Kot del mednarodne armade
razredno zavednega delavstva
smo uvidevali, da je za delovno
ljudstvo predvsem potrebno, da
se borí za boljše bodočnost, da
si preskrbi kruha, dela, zaslu-
žka, brezskrbno starost, torej o-
sredotoči vse svoje sile v boj
za svoje delavske interese, za
pravične postavne in za končno
osvoboditev. Zavarovati naše
lastne domove, naše družine, naš
obstanek, to je bil in je cilj so-
cialistov, zato so nasprotni vsa-
kim iluzijam, posebno, ako pri-
hajajo od strani puhlega purgar-
skega rodoljubja.

Že pred več ko 25. leti so tu-
kajšnji slovenski socialisti za-
vzemali silno stališče. Ko se je
metalo stotake na cesto za raz-
ne zastave, bandera in uniforme,
smo temu zaslepljenemu ljud-
stvu pripovedovali to, kar mu
pripovedujemo danes — skušali
smo ga odvrčati od zmot in na-
pak in smo želi nevaležnost in
batine.

Ko smo rekli takrat našim na-
rodnjaškim kričačem, da je za
ohranitev vsaj prve generacije
v tej tuji deželi, v tem "mefting
potu," potrebna predvsem šola,

—Federated Pictures.

Ko pride odličen tujec v Ru-
sijo, mu pokažejo mogočno rde-
čo zračno floto. Sovjeti so zgra-
dili eno najmočnejših in najmo-
dernejših zračnih bojnih enot
na svetu.

so se nam smejali in nas prezir-
rali. Toda niti parade ne ban-
dera ne zastave niso rešile naše
mladine—kateri smo sedaj ho-
teli zgraditi četrtilijonsko pala-
čo in ji obenem nahrbiti bre-
me neizplačljivega dolga.

Pred petimi leti, v časih naj-
večje prosperitete, ko so bili iz-
gledi za uredničenje ideje last-
nega doma vsaj navidezno ispe-
ljlivi, smo na sejah te organiza-
cije govorili o ideji delavskega
doma, da naj bi ta dom nosil im-
e Jugoslovanski delavski dom.
In takrat smo spoznali svo osko-
arčnost, da se gotovi ljudje tudi
še po smrti habsburške monarhi-
je niso znebili tistih predsodkov
med Štajerci in Kranjci ...

Ko pa je delovanje za Slov-
dom pomenilo samo še izpolni-
tev gotovih osebnih ambicij raz-
nih "rodoljubov," smo nastopili
odločno proti. To so bili tisti ča-
si, ko se je na sejah te organi-
zacije sprejemalo resolucije pro-
ti "Chicago" in so prepovedova-
li vsako "vmešavanje" v zadeve
naše nasebine, ko se je obsojalo
urednike Prosvete in Proletarca,
ko se je metalo blato na ljudi,
ki so govorili in pisali resnico in
ko se je skušalo in se je zastrup-
ljalo celo društveno življenje v
naši nasebini.

V tem času pa so se začeli pri-
kazovati na gospodarskem ob-
zorju sveta prvi znaki bližajoče-
ga se poloma, takrat so bili spet
socialisti tisti, ki so dvignili svoj
svarilen glas, toda zaman. Tiste
čase je bilo "rodoljubje" v cve-
tju; s paradami in lepodoneči-
mi frazami se je dvigalo narod-
njaško razpoloženje; narod so
reševali na debelo, reševali so
našo ubogo kulturo, reševali so
našo že davno izgubljeno mladi-
no in kmalu bi celo nasebino iz-
premenili v tabor narodnega šo-
vinizma.

Narod je plačeval, narod je
prirejaj dragocene veselice in
pohode, poslušal narodne odreše-
nike, kateri so znali dobro raču-
nati—za sebe—in gledal v duhu
veliko palačo, ne da bi se vpra-
šali za račun in kdo ga bo pla-
čal. Da, požrtvovalno je bilo na-
še ljudstvo, nadvse požrtvoval-
no. Kakor si z navdušenjem
gradi dragocene katedrale, prav
s takim navdušenjem se ogreva
za "kulturna" središča, za do-
move ali pa parade, ker pač ne
pozna in neče poznati resnice,
ker rajše posluša lepodoneče fra-
ze lažirodoljubov, kakor pa več-
sih tudi trpko resnico onih, ka-
teri govorijo o težkih bojih za
pravico in svobodo, kateri učijo
resnico.

"Navdušenje" za lastni dom
je vzpametelo kakor podgana
slama in v ta vrtnec so bili vr-
ženi žal tudi mnogi taki, ki so
imeli v resnici iskrene namene
in so verovali v gradove v oblak-
kih. Mnogi izmed teh so dopri-
našali gmotne in moralne žrtve
—težke žrtve—in so prepozno
spoznali, da so sledili napačnim
idealom, da so verjeli sladkobse-
dнім "rodoljubom," katerih
prave namene so spoznali—ko je
bilo že prepozno.

In tako se je izdalo 23.500 do-
larjev za stavbišče, ki se nahaja
na mestu, ki je primerno kveč-
jemu za kako livarno—in tam
naj bi stalo naše četrtilijonsko
"kulturno" središče, tam naj
bi se reševala naša mladina in
tako skušalo rešiti nerešljivo na-

logo, katere niso mogli rešiti ni-
ti drug, stokrat močnejši ma-
di v našem in tudi po drugih
mestih.

Tudi v tej zadevi, proti na-
kupu so nastopili vsi tisti, ki
vselej, pri vsaki priliki zagovar-
jajo resnico. Toda zaman—
so ljute napade in od govorov
strani tudi divje sovraštvo.
Toda tudi še sedaj je na raz-
nji seji nekdo rekel, "da se bo
delovanjem nadaljevalo, kadar
pridejo boljši časi," česar nemo-
da tudi sam ni verjel.

"Boljši časi"—kakor da niso
bodo padli iz neba, kadar izpa-
jemo par himen ali pa patrioti-
nih pesmi. Boljši časi bodo pa
šli, kadar si jih bo delavstvo
mo priborilo, nič prej. Naj to
uvedejo 30 urno delo na tedno,
naj proglašijo inflacijo ali mo-
ratorij, ali vse nenastrat, kapa-
lizem bo vse vseeno srkal kri de-
lovnega ljudstva. Svoje industri-
je ne bo obratoval iz ljubezni do-
domovine ali naroda, temveč se-
mo takrat, če bo gotov velik
dobitekov.

Ce zaposlilo tudi pri pribli-
no poštini plači vse brezposelnih,
koliko let bo vzelo, predno si bo
delavstvo opomoglo, predno bo
dobilo nazaj ono staro zaupanje,
predno bo sploh moglo misliti na
druge izdatke, kakor one za go-
lo življenje?

Oni del ljudstva, ki ne pozna
preteklosti razvoja modernega
kapitalizma, ki ne čita niti
ali pa ne misli dovolj globoko
da bi razumel silno revolucijo,
ki se odigrava križem sveta, po-
ne more razumeti, da bo vsaj
prihodnjih petih letih, ako se ne
poprej, doživel velikanske, de-
kadozne preobrate, ki bodo po-
obrazili svet politično in gospo-
darsko. Ta del ljudstva ne raz-
umeva in ne vidi s kako silo se
ruši sila imperija svetovnega
kapitalizma, kako pada v gru-
vse staro in kako se na teh raz-
valinah dviga v čedalje jamej-
ših oblikah zgradba novega dru-
žabnega reda.

V teh velikih časih je torej
predvsem potrebno, da se delav-
stvo izobrazuje v smislu social-
izma, da združi svoje sile v me-
narodni proletarski armadi in
sredotoči vse svoje sile za bo-
proti svojim zatiralcem. Doma
ve potrebujemo, da, toda ti do-
movi morajo slušiti predvsem
namenom in ciljem razrednega
boja—delavski izobrazbi. Gm-
dimo domove, da, toda gradimo
delavske domove, kakor so jih
gradili delavci v Evropi in jih
še gradijo. Ti domovi so trdnjave
razrednega boja, kakor so
cerkve trdnjave moči cerkvenih
hierarhije.

Naša mladina je že amerika-
nizirana in vsak boj proti temu
je nesmiseln. Ona ne bo ostala
slovenska, pa če zgradimo tiso
domov, ostala pa bo proletarska
in bodočnost pripada proletar-
atu. Zato gradimo za to mladi-
no to, kar ji bo zagotovilo lepšo
življenje in vse dobrine življenja,
katerih nismo poznali mi, klam
bili zaslepljeni in zapeljani je
raznih blepečih vladajočega ra-
reda.

Zaradi tega napišite fina-
zapisnik zadnje seje Slovenske-
ga doma in posvetite v bodo
svoje moči, svoj denar, svoj čas
idejam, ki pomenijo za naš de-
lavce resničen dom, srečo, lepšo
bodočnost in svobodo.

Spartak.

Za kratek čas

Gospa Jedrt in njen mož gra-
sta v kino. S seboj vzameta to-
di otroka, ki ga nimata doma-
nikomur dati v varstvo.
"Naj bo," meni blagajničar-
ka, "a če bo otrok med predeta-
vo začel kričati, boste morali
ven in dobiti pri blagajni denar
nazaj."
Pol predstave je minilo, ko
šepne mož ženi na uho:
"Kako se ti zdi film?"
"Za nič!"
"Kaj pa potem čakata? Vsi-
ni otroka, da pridemo ven!"

Rano vstajanje

Pesnika Karla Čapka so vpra-
šali, kdaj vstane.
Brez pomišljanja je odgo-
ril:
"Ob 7:90."
"Včeraj sem svojemu zapo-
čencu izpovedala svo svojo pre-
tekloto."
"Nu, in???"
"Ni ni pomagalo — čez tri
tedne bo poreka!"

—Federated Pictures

Frank Hay, ameriški prostovoljec v južnoameriški nenapo-
vedani vojni. Ameriških pustolovcev, ki so za mastno plačo pri-
pravljeni na vse, je mnogo.

Vesti iz Jugoslavije

(glavna poročila iz Jugoslavije)

Zadušilo jo je.—V Domstah na tragičen način umrla na ...

ti pa se je začelo šepetati po Ljubljani tudi, da je razkol tu ...

Ameriška "kraljica srebra" in črna gorci.—Na nemškem ...

Preključemo ... Meščanski ...

Na mlki je veliko bojno letalo, ki ga je južnoameriška republika ...

Samomor pilota.—Pred nekaj dnevi si je prostovoljno končal življenje 23 letni narednik-pilot pomorskega letalstva v Splitu ...

Varčevanje pri delavskem zavarovanju.—Država je začela varčevati tudi pri delavskem zavarovanju.

Nezaposlenost v Zagorju.—Nekaj števk naj navedemo, ki kažejo, kako težko je življenje v naših rudarskih revirjih: leta 1925 je bilo v Zagorju zaposlenih rudarjev 1632, ki so preživljali okoli 3000 družinskih članov.

Avstrijski škof obsoja fašiste Linz, Avstrija.—Dr. G. Fochner, katoliški škof, je te dni izdal pastirski list z izjavo, da so narodni socialisti (fašisti) pripadniki nekračanskega nacionalizma in materializma, zato katoliki ne smejo biti zraven.

Čikaškim učiteljem znižajo plače.—Mestni šolski odbor je v pondeljek zvečer sklenil, da se 14.000 učiteljem in učiteljicam ter 4000 drugim namoščencem v šolah znižajo plače za 15%.

Banka v North Chicago propada.—The Lake County State Bank of North Chicago je 24. jan. zaprla vrata. Imela je \$758,206 vlog.

Teta Reza pelje svojega mopsa na sprehod.—"Čudno scene imate," reče neki dečko teti Rezi. "Kakšno scene! To je moj 'Pusi'!" ga ogorčeno zavrne teta.

RAZNE VESTI

Magnatje še ne bodo šli v krušne linije.—Pittsburgh, Pa.—Pittsburgh je zavil v mizerijo akutnega pomanjkanja in brezposelnosti, kot vsako drugo mesto. Ampak bankirji, velebankirji, ne občutijo krize.

Insullov prijatelj dobil mestno službo.—Chicago.—Oscar Hewitt, bivši član uredniškega štaba čikaške Tribune, ki je bil odslovljen, ko je prišlo na dan, da je bil na listi Insullovih prijateljev, ki so kupili delnice javnopravnih kompanij pod tržno ceno.

Socialistične aktivnosti v Wisconsinu.—Madison, Wis.—Socialistični poslanci bodo predložili kompleten program državni legislaturi, nanašajoč se na zavarovanje proti brezposelnosti, državne banke, konsolidacijo mestnih in okrajnih vlad ter druge načrte, ki so v soglasju s socialističnimi načeli.

Hoover vetiral še en zakon.—Washington, D. C.—Hoover je v torek vetiral določbo, da posebni kongresni odbor v bodočo nadzoruje vsa povračila od dohodninskih in dedninskih davkov, ki jih stranke preveč plačajo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Razprave o dnevniku Prosveti

Nasvet agitatorja.—Sharon, Pa.—Tudi jaz sem premišljal, na kakšen način bi se dalo pomagati, da bi naš dnevnik Prosveta še eksistirala.

Poslušajte in strmite! Moja uspeh je bil tale: dobil sem kar štiri (4), ki so ponovili naročnino in enega novega naročnika.

Priporočljivo bi bilo, da bi se vsi tajniki in tajnice zavzeli ter šli okoli rojakov, članov in nečlanov in poskušali, če bi se dalo dobiti kakšnega naročnika.

Michael Lenarčič, tajnik društva št. 31.—Da Prosveta ostane dnevnik in v veliki količini je bila leta 1932, je treba: 1. Plače v uradu Prosvete naj se znižajo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Vai na noge za naš dnevnik! —Bridgeport, O.—Na dnevnem redu sedaj je vprašanje dnevnika Prosvete in pa vprašanje volitev delegatov za desetkonvencijo.

Hudson, Wyo.—Vprašanje dnevnika Prosvete je sedaj na dnevnem redu. Razprave se sudečeje okrog raznih reševanj, Prosveti pa je najbolj potreba naročnikov, ki bodo plačali v gotovini, da se dnevnik postavi na trdna tla.

Čital sem tudi odlok gl. odbora, ki je odglasoval, da se ukine sobotna izdaja dnevnika Prosvete in da se list zmanjša na šest kolon.

Čital sem tudi odlok gl. odbora, ki je odglasoval, da se ukine sobotna izdaja dnevnika Prosvete in da se list zmanjša na šest kolon.

Čital sem tudi odlok gl. odbora, ki je odglasoval, da se ukine sobotna izdaja dnevnika Prosvete in da se list zmanjša na šest kolon.

Čital sem tudi odlok gl. odbora, ki je odglasoval, da se ukine sobotna izdaja dnevnika Prosvete in da se list zmanjša na šest kolon.

Čital sem tudi odlok gl. odbora, ki je odglasoval, da se ukine sobotna izdaja dnevnika Prosvete in da se list zmanjša na šest kolon.

Čital sem tudi odlok gl. odbora, ki je odglasoval, da se ukine sobotna izdaja dnevnika Prosvete in da se list zmanjša na šest kolon.

Čital sem tudi odlok gl. odbora, ki je odglasoval, da se ukine sobotna izdaja dnevnika Prosvete in da se list zmanjša na šest kolon.

Čital sem tudi odlok gl. odbora, ki je odglasoval, da se ukine sobotna izdaja dnevnika Prosvete in da se list zmanjša na šest kolon.

Photostat Picture

ŽELEZNA PETA

Socijalni roman.—Prevel Ivan Vuk.

Ernest je bil v takih stvareh zelo nežnouchen. Ni ponovil svoje želje, dasi je predobro poznal veliko zadrego, v kateri je bila radi sredstev socialistična stranka.

"Spim v cenih prenočiščih," je nadaljeval škof. "Vendar se bojim in ne ostajam dolgo na enem mestu. Najel sem tudi dve sobi v delavskih stanovanjih v različnih četrtih mesta. Potrata je to, vem, ali potrebno je. Nadomestam to s tem, da si kuham sam. Večkrat jem v cenih kavarnah. Tamalji so zelo dobri, ko je zrak pozno zvečer hladen. Vendar so dragi. Izvohal sem pa, kje se za deset centov dobi trije. Niso sicer tako dobri kakor oni drugi, a so zelo ogrevaljoci.

In tako sem, hvala vam, mladi clovek, na svetu našel svoje delo. To je delo Gospoda."

Pogledal me je in mi pomelkaval z očmi. "Zasaela me je, kako pasem svoja jagnjeta. Gotovo obdrzite mojo skrivnost za se."

Govoril je z brezskrbnim glasom. Ali cutila sem, da za tem glasom lezi strah. Objubil je, da nas zopet obiide. Ali cez teden dni smo citali v cesopisih o zalostnem slucaju škofa Morehouse, ki so ga odpravili v Napa asil. Dajali so mu se rahle objube. Zaman smo se trudili, da bi ga obiskali. Trudili smo se, da se njegova zadeva se enkrat preiscice. Vse zaman. Tudi nismo mogli niceesar zvedeti razen opetovane objube, da je se malo upanja, da zopet ozdravi.

"Kristus je dejal bogatemu mladenicu, naj proda vse, kar ima," je rekel Ernest. "Skof je posluhal njegov poziv in zapri se ga v norisnico. Casi so se od takrat spremenili. Bogatin, ki danes vse, kar ima, da ubogim, je znal. O tem se ne diskutira. Druzba je govornila."

13. Generalna stavka

Veliki socialistični plaz v jeseni 1912, je Ernesta izvolil v kongres. Da je socialistična povodenj narastla, je veliko krivde pripisovati unichenju Hearsta. Plutokraciji se je zdlo to delo lahko. Izdaja raznih cesopisov je stala Hearsta letno osemnajst milijonov dolarjev. To vsoto in se vec mu je placal srednji sloj nazaj z inserati. Vir njegove finančne moči je prihajal izkljucno iz srednjega sloja. Trusti niso inserirali. Da se torej uniči Hearst, je bilo potrebno, da se mu odvzamejo inserati.

Srednji sloj se ni bil popolnoma izkoreninjen. Trden skelet je se ostal; ali ni imel nobene moči. Mali tovarnarji in trgovci, ki so se preostali, so bili navezani popolnoma na milost plutokracije. Niso imeli vec nobenega lastnega političnega in gospodarskega stališča. Ko je bil izdan od plutokracije ukaz, so odtegnili Hearst-cesopisom svoje inserate.

Hearst je bojeval junacki boj. Izdajal je svoje cesopise z izrubo poldruga milijona dolarjev mesečno. Brezplačno je se nadalje prilobeval inserate. Plutokracija je zopet izdala svoj ukaz. In mali tovarnarji in trgovci so ga preplavili s celo povodnijo pisem, naj ustavi objavljanje njihovih prejšnjih inseratov. Hearst je ostal na svojem stališcu. Dobival je zahteve potom sodišca, naj ustavi inserate. Hearst se ni udal. Zato je dobil šestmesečni zapor radi neuvazevanja sodišca. In končno je valed nastalih tozb za odškodnino bankrotiral. Nobenega izgleda ni imel. Plutokracija ga je obsodila. Sodišca so bila v rokah plutokracije in so moralo obsodbo izvršiti. In a Hearstom je propadla tudi demokratska stranka.

Po zatrtju Hearsta in demokratske stranke sta bili za njih pristase samo dve poti. Ena je vodila v socialistično, druga v republikansko stranko. Tako je prišlo, da smo mi socialisti želi sad Hearstovih psevdosocialističnih nauk, zakaj večji del njegovih pristasev je prešel k nam.

Razlastitev kmetov, ki se je zgodila v tistem

casu, bi takisto pomnozila stevilo naših glasov, ako bi ne bila ustanovljena nerodovitna kmečka stranka, ki so ji bili še pri tem šteti dnevi. Ernest in socialistični voditelji so se silno trudili, da pridobje kmete. Ali zatrtje socialističnega tiska in založništva so bile prevelike zapreke. Ustmena propaganda pa se ni bila upeljavana.

Zato je prišlo, da so politikarji, kova gospoda Calvina, ki so bili sami razlašeni posestniki, dobili kmete na svojo stran in zapravili njih politično moč v volilnem boju za svoje cilje, ki so bili nesmiselni.

"Ubogi kmetje," se je jezno smejal Ernest.

"Truste imajo od začetka do konca." In to je bil resničen položaj. Sedem velikih trustov, ki delajo skupno, je zložilo svoje ogromne preostanke in osnovalo poljedelski trust. Železnice, ki drže v oblasti tovarne cene, bankirji in meničniki, ki obvladajo cene, so kmete zadolžili že davno. Banke in vsi trusti so jim že davno posodili velike vsote denarja. Tako so ujeli kmete v mreže. Treba samo še mrežo potegniti iz vode.

Poljedelski trust je poskrbel za to.

Ze težki časi so leta 1912 na poljedelskih tržiščih povzročili strahoviti padec cen. Sedaj so se pa znižale cene namerno, kar je povzročilo propast kmetov. Železnice pa so s svojimi visokimi tarifi zlomile hrtenice kmetu-izvozničarju. Kmetje so bili prisiljeni si izposojevati vedno več denarja. Med tem je pa bilo nemogoče poravnati stare dolgove. Vsled tega je sledil veliki, hipotekarni zapis in pomnoženo kupičenje dolžnih pisem. Kmetje so kratkomalo prodajali svoja posestva poljedelskemu trustu. Drugo jim tudi ni preostalo. In potem, ko so odstopili svojo lastnino, so delali za poljedelski trust kot oskrbniki, inspektorji, predelavci in navadni hlapeci. Delali so za mezdo. Postali so tlačani, kratko — sužnji, ki so bili navezani na grudo in prisiljeni delati za mezdo. Niso mogli zbežati od svojih gospodarjev, ker so oni bili člani plutokracije. Niso mogli tudi v mesto, zakaj tudi tukaj je imela plutokracija oblast. Edino možnost so imeli, zapustiti domačo grudo in postati postopači ter gladovati. Pa tudi to jim je bilo preprečeno, zakaj izdani so bili strogi zakoni zoper postopaštvo, ki so se brezobzirno izvajali.

Tu in tam so se seveda še našli kmetje in cele kmečke skupine, ki jih razlastitev valed nenavadnih razmer ni zasegla. Ali bilo jih je malo in niso prihajali v poštev in tudi te se je na nekak način v prihodnjem letu pogoltnilo.

Na podlagi tega so jeseni 1912 voditelji socialistov, izvzemši Ernesta, bili prepričani, da je prišel konec kapitalizmu. Vseeno, kako težki so časi in ne glede, da je valed tega strašno narastla armada brezposelnih, so bili prepričani, da je nastopil konec. Brez ozira na to, da so bili uničeni kmetje in srednji sloj in da so delavske organizacije pretele poraz na celi črti, so socialisti trdno verjeli, da je nastal konec kapitalizma in vrgli so plutokracijo rokavico.

Ah! Kako smo podcenjevali moč nasprotnika! Povsod so oznanjevali socialisti svojo bližnjo zmago ob volilnih urnah in orisovali z različnimi besedami položaj. Plutokracija je dvignila rokavico. Ona je bila, ki nas je, tehtaje in preizkuvajajoč premagala s tem, da je razdvojila, razkosala našo moč. Ona je bila, ki je dala po tajnih agentih razkričati, da so socialisti zasmehovalci boga in brezverci. Ona je bila, ki je pozvala cerkve, pred vsem katoliško, na plan in nam s tem odgnala mnogo delavskih glasov. Plutokracija je bila, ki je, seveda zopet po svojih tajnih agentih, vzpodbudila kmečko stranko in nato kmete razpršila v mestih in v vrstah umirajočega srednjega stanu.

(Dalje prihodnjik.)

izginila pod čolnom; Halloranove noge so se držale sedeža in O'Tooleve roke so krepko stiskale njegovo grlo.

Pol minute se je čoln nemirno gugal. Slišalo se je zamolčko pljuskanje, kakor bi nekaj padlo v vodo. Potem je pa vse utihnilo. Solnce je posijalo na dno čolna, in katran se je lesketal v njegovih žarkih. Čepica je splavala izpod čolna in obležala na vodi.

Potem je začel prevrnjeni čoln počasi plavati proti zapadu.

K. W. Aramis:

Pri Novobogatinovih

Čas vse izpremeni, tudi čase. Kdor je bil pred desetimi leti pri Novobogatinovih, bi zdaj njihovega doma ne spoznal. Ne spoznal bi zakoncev Novobogatinovih.

Gospod Nikodem se je popolnoma izpremenil. Zdaj ne kupuje več za drag denar starinskih predmetov, slik in umetnin, v tem pogledu se je docela ohladil, ker je prišel do spoznanja, da ta roba ne nese obresti in ne skače več v ceni, kakor prva leta po vojni.

Sploh ne govori več rad o vojni, niti slišati noče o nji. Ko so se bile začele nedavno širiti vesti o vojni nevarnosti na Daljnem vzhodu, se je pokazal gospod Nikodem odločnega pacifista. In kako bi se ne? Ves svoj kapital ima zamrznjen, naložen sicer varno, toda v nepremičninah. A brez gotovine ni nobenih vojni kupcij, ne dobav.

Vojna je zdaj v očeh gospoda Nikodema pravi bič človeštva in nič drugega. Čas vse izpremeni, tudi čase . . .

Tudi gospa Nežka je popolnoma izpremenila fazono.

Se pred desetimi leti se je najraje sukala po kuhinji in če je že za hip prisleda h gostom v salonu je sedela liki lipov bog in niti besedice ni črhnila, da bi se ne zaletela in izdala. Poznala se je dobro in pazila je, da bi vpricho gostov ne bleknila kaj nerodnega.

V teh desetih letih je pa že moral clovek kaj ujeti v družbi. Saj je prečitala cele kupe novin. In koliko gledališč je oblezla, koliko prispevkov plačala v raznih družabnih krožkih, klubih in društvih!

Zdaj je pa drugače. Čas vse izpremeni, tudi čase . . .

Zadnjič, ko je bila pri Novobogatinovih velika družba in so praznovali konec predpusta, je gospa Nežka že kaj samobitno zabavala goste:

— Saj pravim, naša poljska žena doseže vse, česar se loti. Recimo, gospoda, postavim samo ta radio. V mojih otroških letih še ni bilo o njem duha ne sluha, lepo vas prosim, a zdaj skoraj nimamo strehe brez antene in če gre clovek po cesti, sliši malone skozi vsako okno nekakšen ampojon. In vse to za bora tri zlate mesečno. In kdo je izumil ta radio? Niče drugi nego poljska žena . . . No, kako se že piše, da bi jo šment? . . . Ta gospa Sladkowska v Parizu . . . No, mar nimam prav? Ali vzemimo obleke, ženske obleke. Ko sem bila jaz dekle, smo se oblačile tako, da se je videl samo nos, vse drugo je moralo biti skrito. Zdaj so pa obleke tako inteligentne, da lahko možki že od daleč vidi vse, kar ga zanima. In zopet je tu poljska žena, ki se zna tako galantno oblačiti.

In ko je začel nekdo izmed gostov hitro govoriti o tej prekljucani gospodarski krizi, je gospa Nežka tudi v ta pogovor junško posegla, rekoč:

— To so po mojem mnenju prazne čenče . . . V starih časih, ko je hodil po svetu še Mojzes, je živel mogočen kralj in ta vam je imel dolarjev, funtov, draguljev in vsakršnih zakladov, da bi jih clovek svoj živ dan ne preštel. Imenoval se je ta mogočni in bogati kralj Krizis in vsi so mu zavidali. Ime Krizis se ga je pa prijelo, ker je bil najbogatější na svetu . . . A zdaj, gospoda moja, zdaj imenujejo ljudje krzis pomanjkanje gotovine in brezposelnost in bedo . . . Mar ni to narobe svet? Saj ni čuda, da je zdaj na sve-

Dom rudarja Joe Carra, člana nove rudarske unije, v Taylorvillu, Ill., potem ko so mu kompanijski prijatelji dali "dobro jutro" z dinamitom.

tu tako hudo, ko so pa ljudje postavili vse na glavo.

In gospa Nežka Novobogatinova se je zmagoslavno ozrla po svojih gostih. Nihče ji ni ugovarjal.

Ispremenila sta se naša mila zakonca Novobogatinova! Oh, kako sta se izpremenila!

Čas vse izpremeni, tudi čase . . .

Pomen ničle

Pinkerton bi imel dobiti 10.000 dolarjev dote.

Dobil je pa samo 1000 dolarjev.

Plaho se obrne k svojemu tastu:

"Ali bi vas smel opozoriti, da manjka še ena ničla?" vpraša.

"Ničla ste vi," odgovori nasajeno tast.

HAYES DENTAL OFFICE. Ustanovljen pred 30 leti. CENE SO ZMERNE. Preiskava zastoj. Nasproti Davis prodajalni v 2. nadst. stroju. 326 S. STATE ST.

V JUGOSLAVIJO. Moderna odobnost in neprekosljivo postroba v vsah razredih. . . . Težakna odplata iz New Yorka. . . . Priprave in hitro izpolnitve svace iz Hamburga. ZMERNE CENE. Pojavila vam da vas hotelni agent ali HAMBURG-AMERICAN LINE. 117 N. MICHIGAN AVE., CHICAGO.

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA. Po sklopu 9. redne konvencije se sodaj lahko naroči na list Prosveta, prijete eden, dva ali tri člani in ene družine in iz enega malone 10 naročniki. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano 1000 eno letno naročnina. Ker pa člani se plačajo pri anonsmentu \$1.30 na leto, se jim to prijete k naročnini. Mi prijetejmo enega, dva ali tri člane ene družine k eni naročnini. Torej sodaj si vrnite, reči, da je še drag na člano S. N. P. J. List Prosveta je vasa lastnina in gubne skoro v vsaki družini neče, ki bi rad čital list vsak dan. Torej sodaj si priliko, da se tudi vi naročite na dnevnik Prosveta. Cena lista Prosveta za Zračn. države in Kanado \$6.00 Za Clairo in Chicago je. . . . 1 tednik in. . . . 9. . . . 4.90 1 tednik in. . . . 3.50 3 tednika in. . . . 2.50 3 tednika in. . . .

TISKARNA S.N.P.J. SPREJEMA VSA. v tiskarsko obrt spadajoča dela. Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnik knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo. VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI. Vsa pojavnika daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijeko delo prve vrste. Pišite po informacije na naslov: S.N.P.J. PRINTERY 2657-59 So. Lawndale Avenue. Telefon Rockwell 4904 Chicago, Ill. Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojavnika.

Liam O'Flaherty: BORBA. Morje je bilo mrtvo mirno. O vetru ni bilo duha ne sluha. Solnce je sijalo visoko na nebu. Seamus O'Toole in Michal Halloran sta se peljala iz Kilmurrage v Rooruche z novim čolnom, ki sta ga bila prav kar kupila. Sveđi katran se je lesketal na solncu, moža sta prepevala med veslanjem kosmate popelke. V Kilmurrage sta se bila pošteno nacukala žganja. Oba sta bila krepka mlada moža. O'Toole je veslal spredaj. Čepico je imel postrani tako, da se je videlo njegovo belo čelo nad rdečim obrazom. Michal Halloran je veslal zadaj. Njegova gola glava je imela obliko stožca. Veslala sta baš mimo Coilnamhanskega pristanišča dobro miljo od obale, ko je O'Toole nenkrat nehla veslati, rekoč: "Najpivja se!" — "Nič nimam proti," je odgovoril Halloran, izpuštevši vesla. O'Toole je pograbil steklenico žganja, jo odmašil in napravil nekaj krepkih požirkov. Potem je molče pomolil steklenico Halloranu. Halloran je napravil krepak požirek in vrnil steklenico. "To bo dovolj," je zamrmral. — "Beži k vragu!" je zagodrnjal O'Toole in znova nagnil steklenico. Halloran se je obrnil na svojem sedežu in pograbil steklenico. O'Toolovi zobje so začkripali ob rob, ko mu je Halloran iztrgal steklenico iz ust. Halloran se je nagnil nazaj, da bi pil. O'Toole je zakel in kresnil Hallorana z desnico po obrazu, da se mu je zgornja ustnica kar zakrivila. Steklenica je padla na dno čolna in se razbila. Tudi Halloranova glava je padla na dno čolna in se odbila, do se je hotel z rokami in nogami skobacati pokonci. S krvjo zalite oči so se svetile in zakričal je, ko je poskušal vstati. Široko odprtih ust je planil tudi O'Toole na noge in ga zgrabil za telovnik. Iz žepa je potegnil nož. Odpiral ga je, pa ga je naenkrat izpuštil in se opotekel. Halloran je znova zarjul. Stal je na svoji klopi, držeč v levi roki kamen, ki ga je bil pobral na dno čolna. Ze je zavijtel roko, ko se je čoln močno nagnil na levo stran in Halloran je omahnil. Ko se je

prijel z obema rokama roba čolna, da bi dobil ravnotežje, mu je padel kamen v morje. Oba sta stala težko sopeč pokonci in si gledali srdito v oči. Vsak je stal razkoräcen nad svojim sedešem, srd in pijanost sta odsevala obema iz oči. Nato se je čoln nehal gupati. Zarjula sta in se spoprijela. O'Toole je dvignil levo nogo in brenil Hallorana v trebuh. Halloran je zastokal in se skrčil. Čoln se je nagnil, ko je O'Toole stopil naprej, in obo sta se preklopnila čez drugo klop. Halloran je bil spodaj, O'Toole je pa legel nanj in ga krepko stisnil za vrat. Halloran je težko vzdihnil in se skušal iztrgati iz krepkih nasprotnikovih pesti. Potisnil je O'Tooleve noge čez levi rob čolna. Čoln se je preteče nagnil na levo stran. Levi rob je bil skoraj pod vodo. Oba sta kriknila. Halloranovo telo se je prevallilo na desno stran čolna. Čoln se je nagibal zdaj na eno, zdaj na drugo stran. Nasprotnika sta se znova srdito spoprijela, obdelovala sta se s rokami in nogami, naenkrat se je čoln prevrnil. Slišal se je samo še zamolkel krik, ko sta obo